

Els temps composts de les perífrasis

Amb certs verbs, especialment «voler», «poder», «haver» (més la preposició «de») i «deure», seguits d'un infinitiu, formem conjunts que tenen el valor de temps perífràstics, és a dir, que vénen a ésser com temps del verb que està en infinitiu. Així, «Hi vol anar», «Hi pot anar», «Hi ha d'anar» i «Hi deu anar» són frases equiparables a «Hi va anar», però que no indiquen el temps de l'acció del verb sinó, respectivament, la voluntat, la possibilitat, l'obligació o necessitat i la probabilitat (de realitzar-la o que es realitzi). Però des del punt de vista del temps, és a dir, del moment en què es realitza l'acció del verb, els quatre exemples que hem indicat corresponen a un present d'indicatiu, és a dir, a un temps simple, cosa que significa que admeten un temps compost (amb l'auxiliar «haver»). Aleshores, cal recórrer als composts de «voler», «poder», etc., amb què obtindriem «Hi ha volgut anar», «Hi ha pogut anar», «Hi ha hagut d'anar» i «Hi ha degut anar», o bé a l'infinitiu compost, amb què obtindriem «Hi vol haver anat», «Hi pot haver anat», «Hi ha d'haver anat» i «Hi deu haver anat?».

Existeix, cal convenir-hi, una certa vacil·lació en l'ús d'algun d'aquests temps composts, però sembla que es pot afirmar que en el cas dels tres primers, «voler», «poder» i «haver de», es formen amb els propis composts, és a dir, «Hi ha volgut anar», «Hi ha pogut anar» i «Hi ha hagut d'anar», i, en canvi, en el cas del verb «deure», es formen amb el compost de l'infinitiu: «Hi deu haver anat». Sense referir-se explícitament al problema que plantejem, Fabra, a la seva Gramàtica de 1956,

indica els exemples següents: «Encara no ha pogut estudiar-la», «L'hem hagut d'ajudar», però «A hores d'ara ja deu haver arribat».

Rest a en peu, però, una pregunta: són possibles, o vàlides, les altres quatre solucions concurrents, sia amb el mateix valor sia amb un valor diferent? És a dir, d'una banda «Hi vol haver anat», «Hi pot haver anat», «Hi ha d'haver anat», i de l'altra, «Hi ha degut anar». Admetriem sense cap dificultat, amb un valor diferent, la segona i la tercera. Efectivament, «Hi ha pogut anar» significa que ell ha tingut la possibilitat real d'haver anat al lloc de què és qüestió, i, en canvi «Hi pot haver anat» vol dir que existeix la possibilitat lògica o teòrica que hi hagi anat. Anàlogament, «Hi ha hagut d'anar», significa que ell ha tingut l'obligació o la necessitat pre-remptòria d'anar-hi, i «Hi ha d'haver anat» vol dir que és d'inferir, que és lògic suposar que hi hagi anat. Més dubtoses són, en canvi, les dues solucions restants, «Hi vol haver anat», d'una banda, i «Hi ha degut anar», de l'altra. La primera, estenent el significat del «voler», es podria potser admetre significar «Vol que sigui dit, o que sigui veritat (dit per algú insegur dels propis actes) que hi ha anat».

Per això admetriem aquesta frase en condicional: «Hi voldria haver anat». Pel que fa a «Hi ha degut anar», la probabilitat essent en tots els casos una cosa objectiva, externa a l'acció, no expressa cap valor diferent a «Hi deu haver anat», que és la construcció generalment usada.